

A társadalmi és a szakmai etika, a szociális szakember szerepei, a szakmai kompetenciahatárok, az együttműködés etikai szabályai

A szociális munka egy olyan szakma, amely szoros kapcsolatban áll az értékekkel.

Általános értékek:

- megbízhatóság
- felelősség
- őszinteség
- egészség
- az egyén és környezete között fennálló békés kapcsolat

Társadalompolitikai értékek:

- szabadság
- egyenlőség
- tolerancia
- szolidaritás
- biztonság

Szociális szakmában vallott értékek:

- az egyén tisztelete
- az emberi méltóság szem előtt tartása
- az egyéni értékek tisztelete
- a humánus intézmény, szervezetek intézmények működésének elősegítése
- különböző kultúrák elfogadása, tisztelete
- felelősségvállalás a saját tevékenység minőségéért
- a kompetenciahatárok ismerete, megtartása
- szakértelem
- egyenlő hozzáférés biztosítása erőforrásokhoz, szolgáltatásokhoz
- egyéni értékekre és méltóságra épülő szakmai kapcsolatok

Az etika jelenti az *optimális és helyes döntés meghozatalát* az egyén számára. Nem konkrét szabályokat, hanem az élet általános szabályait fogalmazza meg.

Szemlélet, érték, viselkedés, mely belsőleg határozza meg, irányítja, vezérli az egyén cselekedeteit.

A szociális munka Etikai Kódexe lehet segítségére a szakembernek az etikai dilemmák értelmezése, kezelése, megoldása során.

Az Etikai Kódex az adott szakmára vonatkozó általában helyes és helytelen magatartást határozza meg, ehhez igazodva kell az adott helyzetben az etikai szabályoknak megfelelő viselkedést választani. Aki nem így tesz, az felelősségre vonható emiatt.

Etikai elvárások:

- emberi méltóság tiszteletben tartása
- hátrányos megkülönböztetés tilalma
- tolerancia (türelmesség, elfogadás mások iránt)
- titoktartás, bizalom
- tisztelet
- megbízhatóság
- udvariasság

Kompetenciahatárok felismerése és betartása

Tudni kell, hogy hol húzódnak meg a kompetenciahatárok.

A **kompetencia** szó illetékességet, jogosultságot, szakértelmet, cselekvőképességet jelent. A szociális szakember akkor tud illetékes szakemberként dolgozni, ha megfelelő értékek, ismeretek és készségek birtokában van.

A szociális segítő szerepei, felelőssége

A segítő az egyén és a társadalom között foglal helyet. Családok, hivatalok között információs szerepet tölt be.

Információt nyújt:

- szolgáltatások fajtáiról,
- elérhetőségének milyenségéről,
- információt közvetít lefelé, a társadalom felé (állampolgároknak),
- egyéni szükségletből felfelé az államigazgatási, hatalmi szervek felé.

Ez közvetítő szerep.

Vele szemben elvárásai vannak a:

- klienseknek,
- társadalomnak, hivatalnak, intézménynek, ahol dolgozik.

Felelős:

- szakmai feladatai megfelelő teljesítéséért,
- szervezete anyagi forrásainak kezeléséért,
- a hozzá forduló jogainak minél teljesebb körű biztosításáról,
- szükségleteinek kielégítéséről.

Képes legyen:

- függetlenül, felelősségteljesen és módszeresen képet alkotni a helyi lakosság társadalmi, egészségügyi és terápiás helyzetéről,
- megítélni saját cselekedeteit szakmailag szóban és írásban,
- tanácsokat elfogadni, másoknak adni,
- aktívan és megfelelően illeszteni, alkalmazni a változó körülményeket, követelményeket,
- használhatóan hozzájárulni a módszerek megújításához,

- átlátni az emberi normák/értékek közötti kapcsolatokat, azok történelmi helyzetét,
- a társadalomban lévő viszonyokat hivatásos szinten befolyásolni.

Tudjon:

- együttműködni a hivatalokkal, intézményen belül és kívül is,
- elfogadni utasításokat és utasításokat kiadni,
- hozzájárulni a „politika-csináló” folyamatokhoz, a hivatás tovább fejlesztéséhez,
- véleményt alkotni az emberi létről.

Bírjon:

- jó kilátásokkal saját helyzetéről, munkájának politikai és vezetési szempontjairól.

Tiszteletben tartja:

- a rábízottak magánéletét,
- a róluk nyert bizalmas információt.

Kötelessége:

- a lehető legmagasabb szakmai nívót elérni a segítségnyújtás során,
- a saját tudásának és szakértelmének fejlesztése által az egész szakma tudásanyagának gyarapítása,
- felismerni saját szakmája illetékességi korlátjait,
- arra törekedni, hogy a szakmai felelősségviselők egymással együttműködjenek,
- a visszajelzés a hatalmon lévők és a nagyközönség felé,
- közölni – amennyiben nyilvánosság előtt szól, ill. nyilvános tevékenységet vállal -, hogy egyéni minőségben, vagy valamely szervezet megbízásából cselekszik,
- szem előtt tartani azok érdekeit is, akik a klienssel valamilyen kapcsolatban, viszonyban állnak és a klienst körülvevő közösség érdekeit is.

Vállalja:

- segítséget nyújt a rászorulóknak.

Elszámolással tartozik azoknak, akiknek fennhatósága alatt dolgozik.

Együttműködés:

A szociális szakembernek a saját intézményén belül, a más szakterületen dolgozókkal, saját szakterületén belül, a különböző munkakörben dolgozókkal, a más intézményben, hivatalban, hatóságnál dolgozókkal kliense érdekében együtt kell működnie.

A szociális ellátás összetett feladat, ezért hatékonyabb a teamben végzett munka, mint az egyedül végzett. A többféle szakterületről, többféle kompetenciájú, képzettségű szakember hatékonyabban végezheti tevékenységét. Többféle nézőpontból tudják vizsgálni a problémát, együtt gondolkodnak, segítik egymás munkáját is. Fontos: a megfelelő létszám, a tapasztalat, a szaktudás, a jó vezetés, az együttműködés, a kompetencia határok ismerete-betartása.

A gondozott érdeke is: jobb ellátás, közös célok, egy irány a gondozás során

Tagjai: háziorvos, gyógytornász, pszichológus, mentálhigiénés, foglalkoztató, szociális munkás, gyermek és ifjúsági felügyelő, szoc. gondozó-ápoló (FONTOS! a legtöbbet van a lakóval, legtöbb infója van), okj ápoló, valamint a problémától függően aki szükséges és foglalkozik a gondozottal. Összetétele változó!

Etikai Kódex

Minden szakma megkísérli létrehozni, tökéletesíteni a szakmai etikai kódexét, amely az etikai elvek összességét tartalmazza és betartását az adott szakma képviselőitől elvárják.

A magyarországi szociális munka etikai kódexe 1995-ben készült el, négy szervezet kezdeményezésére:

1. Magyar Családsegítők Országos Kamarája
2. Hilscher Rezső szociálpolitikai egyesület
3. Iskolaszövetség
4. Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete

Az etikai kódex azóta több alkalommal módosult. Etikai Kódex, 2016. - <http://www.3sz.hu/sites/default/files/Etikai.pdf>

Alapelvei:

1. A szociális munkát végző tiszteletben tartja minden ember értékét, méltóságát, egyediségét.
2. Megkülönböztetés nélkül működik együtt az őz alkalmazó szervezet feladatkörébe tartozókkal, és a hozzá fordulókkal.
3. Beszámolóssal tartozik szakmai felettesének és felelős azért, hogy minőségi munkát végezzen.
4. Elfogadja, hogy minden szakma kompetenciája véges és a kliens érdekei megkívánják mindazok együttműködését, akik osztoznak a kliensért viselt szakmai felelősségben.
5. Szakmai tevékenysége során szem előtt tarja a titoktartást és az információk felelős kezelését.
6. Munkája során tájékoztatja kliensét a segítségnyújtás előrelátható menetéről, formájáról, várható következményeiről annak érdekében, hogy a kliens autonóm (szabad, önálló) döntést hozhasson. Kivéve, akik valamilyen okból képtelenek a kapcsolatfelvételre. Ilyen esetekben a szociális munkát végző a kliens érdekeit képviseli.
7. A kliens függőségi helyzetével nem él vissza, munkája során nem a kontroll, hanem a segítségnyújtás a döntő.

Fejezetei:

- I. A kliens és a szociális munkás kapcsolata
- II. A szociális munkás és a szakma kapcsolata
- III. A szociális munkás és a munkatársak kapcsolata
- IV. A szociális munkás munkahelyéhez és a társadalomhoz való viszonya